

Spol in družba

UVOD

Skoraj vse zgodnje raziskave in teoretične razprave, ki so se posebno ukvarjale s sociologijo splov, so se osredotočale na ženske in ženskost.

Biološki spol: fizične lastnosti (ang. sex)

Družbeni spol: termin s psihološko in kulturno konotacijo (gender)

Mnogi menijo, da so biološke razlike odgovorne za razlike v vedenju moških in žensk ter za vloge, ki jih igrajo v družbi.

GENETIKA IN EVOLUCIJA

LIONEL TIGER IN ROBIN FOX - ČLOVEŠKA BIOGRAMATIKA

Biogramatika je gensko pogojen program, ki vnaprej določa človeka, da se vede na določen način.

Moška in ženska biogramatika sta prilagojeni spolni delitvi dela v lovski družbi.

SOCIOBIOLOGIJA - EVOLUCIJA ČLOVEŠKEGA VEDENJA

Ljudje se razvijajo po načelu naravnega izbora (Darwin). Sociobiologi trdijo, da se ne razvijajo le fizične značilnosti, ampak tudi vedenje. Živalskemu in človeškemu vedenju vladajo genska navodila.

KRITIKE EVOLUCIJSKIH IN GENSKIH TEORIJ

Ni znanstvenega dokaza, da obstaja povezava med vzorci genskega dedovanja in človeškim obnašanjem.

BIOLOGIJA IN DELITEV DELA GLEDE NA SPOL

GEORGE PETER MURDOCK - BIOLOGIJA IN PRAKTIČNOST

Biološke razlike med spoloma so temelji delitve dela v družbi.

TALCOTT PARSONS - BIOLOGIJA IN EKSPRESIVNA ŽENSKA

Ekspresivna ženska: v družini ustvarja toplino, varnost in čustveno podporo.

JOHN BOWLBY - VEZ MED MATERJO IN OTROKOM

Za duševno zdravje je nujno potrebno, da dojenček in majhen otrok izkusita topel, intimen in stalen odnos s svojo materjo.

ANN OAKLEY - KULTURNA DELITEV DELA

Ekspresivna vloga gospodinje matere ni nujna za delovanje družinske celice - obstaja le ker je prikladna za moške.

družbene vloge so kulturno, ne pa biološko določene

ni nobenih opravil, ki jih opravljajo samo ženske (razen rojevanja)

biološke značilnosti ne omejujejo žensk, da bi opravljale določene poklice

materinska vloga je kulturna konstrukcija, otroci ne zahtevajo tesnega, intimnega in stalnega razmerja z likom ženske matere

DRUŽBENA KONSTRUKCIJA VLOG SPOLOV

Oakley: vloge spolov so ustvarjene kulturno in ne biološko. Ljudje se učijo vedenja, ki se pričakuje od moških in žensk v njihovi družbi. Te vedenja ne povzročajo prirojene značilnosti.

SOCIALIZACIJA IN DRUŽBENE VLOGE

Socializacija v modernih industrijskih družbah oblikuje vedenje fantov in deklet že od zgodnjih let dalje: manipulacija (mati se posveča dekletovim lasem in oblačenju v ženska oblačila), usmerjanje (dekleta dobijo punčke, fanti pa puške in avtomobilčke), verbalno apeliranje (ti si poreden fant, ti si pridna deklica - poudarjanje spola), različne aktivnosti (deklice vzpodbujajo, da se ukvarjajo z gospodinjstvom, fante pa z popraviljanjem).

DODELITEV SPOLA

Spol je družbeno konstruiran v smislu, da se vedenja moških in žensk naučimo, ne pa da je neizogibna posledica biologije. Dodelitev spola je odločitev, da na drugo osebo gledamo kot na moškega ali žensko - družbeno proizvedena na podoben način kot vloge spolov (Kessler in McKenna). Kakšnega spola je ta oseba pa se ugotovi po: vsebini in načinu govora, javnem fizičnem videzu, informacija, zasebnemu telesu.

NEENAKOST MED SPOLOMA

Radikalni feminizem: krivi moške za izkoriščanje žensk; družbo vidijo kot patriarhijo, družina je ključna institucija v moderni družbi, ki povzroča zatiranje žensk

Marksistični in socialistični feminizem: osnovni vir zatiranja žensk se jim ne zdijo samo moški temveč bolj kapitalizem, enako kot radikalne feministke menijo, da je neplačano delo žensk kot gospodinj in mater glavni način izkoriščanja

Liberalni feminizem: nihče nima koristi od obstoječih neenakosti med spoloma, strmijo k postopnim spremembam v politične, gospodarskem in socialnem sistemu

Črnski feminizem: razvil se je iz nezadovoljstva z drugimi tipi feminizma, saj se ne posvečajo problemom črnih žensk